

הקבלות שבת סימן רמד

באר הגולה

(כו) שלא יחשב עמו יום יום, ו'לא יעשה המלאכה (כו) בבית ישראל. * ה'יוש מי שאוסר בשוכר אינו יהודי לזמן. הגה: ודוקא ששכרו (כט) למלאכה מיוחדת, כגון פגד לארג או ספר לכתב, אבל כששכרו (ל) לכל המלאכה שישטרף תוך זמן השכירות, (ס) * לכלי עצמא אסור (בית יוסף ד"ס יג"ג) * וכמו שיתבאר סוף סימן רמ"ז: **ד' ה'יהודי תקונה מכס (לא) ומשכיר לו אינו יהודי לקבל מכס בשבת, מתר (לב) אם הוא (ט) וט) בקבלת, דהיינו שאומר לו לקשתקבה מאה דינרים (לג) אמן לך כך וכך. הגה: וכן יוכל להשכיר המכס לכל**

שלא יחשב עמו יום יום
היהודי לזמן
המלאכה שישטרף תוך זמן השכירות
ד' ה'יהודי תקונה מכס (לא) ומשכיר לו אינו יהודי לקבל מכס בשבת, מתר (לב) אם הוא (ט) וט) בקבלת, דהיינו שאומר לו לקשתקבה מאה דינרים (לג) אמן לך כך וכך. הגה: וכן יוכל להשכיר המכס לכל

באר היטב

שאושר הוא הראשי והשוכר ליה וישראל מריות במה ששישה בשבת, דשמיא יצטרך גם לקח לכתב ולא יוכל לעשות שיעים אחרים: (ס) * לכלי עצמא אסור, וקצוב הדבר לזראי שישטרף לקח למלאכה אחרת, ואם כן מותרים ישראל במלאכה הנכרי בשבת, והוא מרין אם שכרו לתב לו המיד והו פשיטא דאסור לקב לו בשבת, כגון שיעים וקצוב: ד' (ט) * בקבלת, דאין שרי מרעא, ואף על גב דיש חלוק בין קבלת ש"ן ישראל קובע מלאכה לאינו יהודי בשבת כמו שנתבאר ריש סימן רמ"ב (י"ג), ובמכס קובע לו דוקא בשבת, מכל מקום שרי בשום פסיקא, ומכאן נשקא שריתן הקא את על גב דהוי פרהסיא, ואין לומר למה לא התירו נמי בפרתין כסותן רמ"ג (ס"א) כשום פסיקא, ולא התירו שלא בספק גדול, עין ש"ן (י"ג) יהודי ששכר הקבל מתר

שאושר הוא הראשי והשוכר ליה וישראל מריות במה ששישה בשבת, דשמיא יצטרך גם לקח לכתב ולא יוכל לעשות שיעים אחרים: (ס) * לכלי עצמא אסור, וקצוב הדבר לזראי שישטרף לקח למלאכה אחרת, ואם כן מותרים ישראל במלאכה הנכרי בשבת, והוא מרין אם שכרו לתב לו המיד והו פשיטא דאסור לקב לו בשבת, כגון שיעים וקצוב: ד' (ט) * בקבלת, דאין שרי מרעא, ואף על גב דיש חלוק בין קבלת ש"ן ישראל קובע מלאכה לאינו יהודי בשבת כמו שנתבאר ריש סימן רמ"ב (י"ג), ובמכס קובע לו דוקא בשבת, מכל מקום שרי בשום פסיקא, ומכאן נשקא שריתן הקא את על גב דהוי פרהסיא, ואין לומר למה לא התירו נמי בפרתין כסותן רמ"ג (ס"א) כשום פסיקא, ולא התירו שלא בספק גדול, עין ש"ן (י"ג) יהודי ששכר הקבל מתר

שיערי תשובה

בית אפרים חלק און העיר (י"ג) סבאר בענין זה בארן: ד' (ט) * בקבלת, עין באר היטב, וקבב בעדים מאירות חלק א' סימן ל"ח שומר אוראניש קונציעים כן השר, ודמיין להפיר עשר ולהתיר כפניו כדל, וכוונתו וכוונתו הענין בהערים אם חסד ויחיה, וקבב שיעורו דענין יש חרם בקבלת, דמיין כענין עולות עפר אמן לך, אבל בהפסד הענין אין פגד אלא שיקבר קודם שיהא לאינו יהודי כל חמימות הגזלות כפי גזוה, והפועל יצא לעצמו החמימות הקטנות בשבת ובמכריו חובו, ורשית ביד ישראל שיקח אחר כך בסיועו חובו החמימות קטנות שראים לקב בשבת, וכן בהתיר וכונתו בהר"ט יפטר קב שבת כל מה שיש לו בהר"ט, דאן ברריתא טרם, ואחר שבה ויפול ישראל חובותו שישקא הפועל כדמיין הקטר עין שם, ועין באר אחרים (י"ג) וי"ג (י"ג) שם בחלו להושיע י"ג י"ג, ועין לעיל סימן רמ"ג קצין קטן ג', וקבב בדבר שמואל סימן ק"ל"ב על כגון סילאטור, ודמיין חבור כלים וזולתם שנקבית טורים ושודרים את הפנים, והזולתם ששירים מהענינים ששירותם קר וקר לשירות קטני לשנה כר עין שם, ובמחזור בקרב (י"ג) קבב ששירות וע

בו ודוקא על ישראל, יש לאמר, וקבב ששירות הפועל הוא לדמיין חלו לפועלים בעד

משנה ברורה

(כו) שלא יחשב עמו, וצונו לומר שלא ידקק עליו אם במטל אנה יום ממלאכה: (כו) בבית ישראל, דבנה אפלו קבלנות גמורה אסור כדלקמן בסימן רמ"ב (ס"ב): (כח) * ה'יוש מי שאוסר, הוא דעת הראשון (בהשגחה ש"ס) והנה לדעת הט"ז הניח יחא בפשיטות טעם הראשון, והשוכר ליה דאף שאינו מקפיד על בטולו מכל מקום הרי הישראל מריות על ידו, ולדעת הט"ז אברהם הנזיל גם כן ניקא, והשוכר ליה להראשון דהושאל מריות במה ששש בשבת נשקא יצטרך גם לקח לכתב ולא יוכל לעשות שיעים אחרים: (כט) * המלאכה מיוחדת, דבנה אפטר שלא יגיע הישראל רוח על ידי זה שהוא עושה בשבת, כגון פגד לארג או ספר לכתב, אריגה או חתיכה כל כך, (ל) אבל אם לכל המלאכה, קרוב הדבר לנהא שישטרף לקח למלאכה אחרת, ואם כן מריות הישראל במלאכה האינה יהודי בשבת, ולקח אפלו אם לא יחשב עמו יום

בית אפרים חלק און העיר (י"ג) סבאר בענין זה בארן: ד' (ט) * בקבלת, עין באר היטב, וקבב בעדים מאירות חלק א' סימן ל"ח שומר אוראניש קונציעים כן השר, ודמיין להפיר עשר ולהתיר כפניו כדל, וכוונתו וכוונתו הענין בהערים אם חסד ויחיה, וקבב שיעורו דענין יש חרם בקבלת, דמיין כענין עולות עפר אמן לך, אבל בהפסד הענין אין פגד אלא שיקבר קודם שיהא לאינו יהודי כל חמימות הגזלות כפי גזוה, והפועל יצא לעצמו החמימות הקטנות בשבת ובמכריו חובו, ורשית ביד ישראל שיקח אחר כך בסיועו חובו החמימות קטנות שראים לקב בשבת, וכן בהתיר וכונתו בהר"ט יפטר קב שבת כל מה שיש לו בהר"ט, דאן ברריתא טרם, ואחר שבה ויפול ישראל חובותו שישקא הפועל כדמיין הקטר עין שם, ועין באר אחרים (י"ג) וי"ג (י"ג) שם בחלו להושיע י"ג י"ג, ועין לעיל סימן רמ"ג קצין קטן ג', וקבב בדבר שמואל סימן ק"ל"ב על כגון סילאטור, ודמיין חבור כלים וזולתם שנקבית טורים ושודרים את הפנים, והזולתם ששירים מהענינים ששירותם קר וקר לשירות קטני לשנה כר עין שם, ובמחזור בקרב (י"ג) קבב ששירות וע

באר הגולה

ד' * ה'יוש מי שאוסר, עין בארית דבה (ס"ג) שדענו להורות קמדתה הראשונה, ומכל מקום להתחלה טוב (נכון לצאת גם דעתו, שכן גם הפניו לשנה (י"ג) ה"ה) נשאר אעלו דין של הרמב"ם כצורך עיון, וגם הלוש קבב דמסתבר דעת הראשון, אלא דמשמע דלבוש מקורש פלוגאמיהו קודמת הש"ן (ס"ה), והנחה דבאפן שמיניי הקגון אברהם (ס"ג) ד' לכולי עיקר אלא מתר לדעת הלבוש: * **ה'יוש מי שאוסר, הנה אין עונשים על זה בית יוסף הענין בבית יוסף גופא וראה ולא פסיקא ליה קוה, רק דעת הרמ"א בענינו כן, וכן קבב בדגול מרמב"ם:**

* **וכמו שיתבאר סוף סימן רמ"ז, היינו כסעף ד' שם דאם היה שכיר ענה אסור לשלחו ערב שבת באונת, דאם היה חשביים כקצין גם כעיר שבת היה מתר כמו שכתב שם כסעף א', ומכל מקום אינו נקושב דאם היה חושב מחבר דבר זה לא קצין, גם ברביעי (חמישי) הנה אסור לדעתו כסעף א' עין שם, וזל כדעתו דהשולח עיון מסתפק בזה ולכן עזר לקבל על כל מינו שלא בעדים שבת, וספק אשיטת הראשון שם (ס"א) י"ג, וקבב הענין האחרונים קוה:**

יום אסור: (ל) * לכל המלאכה, ומטעם זה יש למחות ביד השפחות כשעושים קלאכה ארונתן בשבת אפלו כשעושים שלא בבית ישראל ושלא בעושי בעליהן, דהא הם שכווין לכל המלאכה, וכל שכן כשעושים בבית ישראל הנה אסור אפלו כשכור למלאכה מיוחדת ונכ"ל, ועין בט"ז כסעף קטן א' דמביא בשם רבנו שמתה (הודי בענין מרדכי ס"ב) והוא אוסר להשפחה אפלו לעשות קלאכה ענינה בבית בעליה, והטעם מפני הדינים של יאקרו מלאכה של ישראל היא עושה, והנאלה רבה (ס"ג) א' הבוא בשם ספר התקומה (ס"ג) וכן המלאכה ענינה מתר, ודעתו שגם רבנו שמחה מודה לזה עין שם בדבריו, והפרי מגדים (י"ג) ק"ה) ישב דבריו הט"ז עין שם, (עין בספר ח"י אדם קלל ס"ד (י"ג) דלקמן השפחה בגדיה לכלי עצמא מתר בבית בעל הבית, שהוא נקר שמלאכה ענינה היא עושה, ועין שם עוד מה שכתב בענין זה ועין מה שכתבנו כסעף קטן ל"ה: ד' (לא) ומשכיר לו אינו יהודי, הלשון אינו מדקדק, כי הכונה הוא ששוכר את האינה יהודי (אחרונים): (לב) אם הוא בקבלת, דאין שרי מרעא, ואף על גב דאסור שם לקב לו מלאכה בשבת, ועוד דהוי מילתא דפרהסיא החקה אם הוא בקבלת, משיש דאדעתא דנפשיה קעביר, ואף על גב דאסור שם לקב לו מלאכה בשבת, ועוד דהוי מילתא דפרהסיא שיקעס היה ידוע לכל שהוא של ישראל, וכמו שהיה עושה האינה יהודי עמה בבית ישראל דמי דאפטר שם, מכל מקום התירו קוה משום פסיקא, דאסור בהול על כבודו זאי לא שרית ליה אתי לגבוה בענינו אסורא דאורייתא דשקא איהו וקבב פיתקא קרן המוקסים (בית יוסף ד"ס כ"ב המדעי), ולפי זה משמע דבמכס שאין מותרין כגון אותן שלוקחין מיני מאכל במקס, אבל אפלו על ידי אינו יהודי, ולא יבא לידו אסור דאורייתא אפלו אי לא שרינו ליה, אבל הט"ז וקצין אברהם (ס"ג) י"ג) (ג) כסעף דאפלו באפן זה שרינו על ידי אינו יהודי משום פסיקא, מיהו בענינו אסור לקבל אף המכס של מיני מאכל אפלו אם לא הובא מחוץ לתחום ולא שוף כן חשש צידה ומחבר, משום ומקעווא תקעף וקמו שכתוב סימן ש"ן (אלנה רבה (ס"ג) י"ג), יהודי ששכר בשול המלת מן השר, (ג) מתר להשכיר לו פועלים בקבלת שאם יעשה לו כך וכך פלח ומן לו כך וכך, ואף על פי שהפועלים והעמים הם של ישראל שרי, ויכלבו (ל) שלא יבאו עמים מרשות הישראל בשבת, שקל קבלנות אינה מתרת אלא אם כן מסר להם מערב שבת כל מה שרוצה למסר לצורך המלאכה ויוצאים מרשותו מערב שבת, אבל אין התר לשכר אינו יהודי על שבת וחריש, דמכל מקום מריות הישראל במלאכה, ואין לו חרם אלא בקבלנות (ח"י אדם (נ"ל ג' ס"ט)): (לג) אמן לך כך וכך. דהיינו שאין מוכיר לו יום השבת כלל, אלא כשקמא אם

בית אפרים חלק און העיר (י"ג) סבאר בענין זה בארן: ד' (ט) * בקבלת, עין באר היטב, וקבב בעדים מאירות חלק א' סימן ל"ח שומר אוראניש קונציעים כן השר, ודמיין להפיר עשר ולהתיר כפניו כדל, וכוונתו וכוונתו הענין בהערים אם חסד ויחיה, וקבב שיעורו דענין יש חרם בקבלת, דמיין כענין עולות עפר אמן לך, אבל בהפסד הענין אין פגד אלא שיקבר קודם שיהא לאינו יהודי כל חמימות הגזלות כפי גזוה, והפועל יצא לעצמו החמימות הקטנות בשבת ובמכריו חובו, ורשית ביד ישראל שיקח אחר כך בסיועו חובו החמימות קטנות שראים לקב בשבת, וכן בהתיר וכונתו בהר"ט יפטר קב שבת כל מה שיש לו בהר"ט, דאן ברריתא טרם, ואחר שבה ויפול ישראל חובותו שישקא הפועל כדמיין הקטר עין שם, ועין באר אחרים (י"ג) וי"ג (י"ג) שם בחלו להושיע י"ג י"ג, ועין לעיל סימן רמ"ג קצין קטן ג', וקבב בדבר שמואל סימן ק"ל"ב על כגון סילאטור, ודמיין חבור כלים וזולתם שנקבית טורים ושודרים את הפנים, והזולתם ששירים מהענינים ששירותם קר וקר לשירות קטני לשנה כר עין שם, ובמחזור בקרב (י"ג) קבב ששירות וע

שיעור הבין

(ל) קטן אברהם (ס"ג) י"ג) ד' (ג) טעם הט"ז דאפלו ברובן מקילין על ידי אינו יהודי משום פסיקא שלא יבא לידו אסור חסור מזה דהיינו על ידי ענינו, ועין בהשגחה שבת (י"ג) י"ג) שמתרעו אינו ברור שקלוי בפלגתא כסימן שליה שפי' ב' עין שם, וטעם המגן אברהם דהכא מתר אפלו לכאן דאת ליה כסימן ש"ן כסעף ח' וטעין י"ח דאן שרינו שבות דשבות במקום פסיקא, כשום דבענינו הוא כמציל ברור שלא ישמעו כבודו אינו יהודי, (לג) קטן אברהם (י"ג) י"ג) שם רש"ל והנחתה י"ג י"ג) וקצין מתר בהשגחה דלהתקנות שבת וגם הוא פתח ברש"ל הנזיל

בית אפרים חלק און העיר (י"ג) סבאר בענין זה בארן: ד' (ט) * בקבלת, עין באר היטב, וקבב בעדים מאירות חלק א' סימן ל"ח שומר אוראניש קונציעים כן השר, ודמיין להפיר עשר ולהתיר כפניו כדל, וכוונתו וכוונתו הענין בהערים אם חסד ויחיה, וקבב שיעורו דענין יש חרם בקבלת, דמיין כענין עולות עפר אמן לך, אבל בהפסד הענין אין פגד אלא שיקבר קודם שיהא לאינו יהודי כל חמימות הגזלות כפי גזוה, והפועל יצא לעצמו החמימות הקטנות בשבת ובמכריו חובו, ורשית ביד ישראל שיקח אחר כך בסיועו חובו החמימות קטנות שראים לקב בשבת, וכן בהתיר וכונתו בהר"ט יפטר קב שבת כל מה שיש לו בהר"ט, דאן ברריתא טרם, ואחר שבה ויפול ישראל חובותו שישקא הפועל כדמיין הקטר עין שם, ועין באר אחרים (י"ג) וי"ג (י"ג) שם בחלו להושיע י"ג י"ג, ועין לעיל סימן רמ"ג קצין קטן ג', וקבב בדבר שמואל סימן ק"ל"ב על כגון סילאטור, ודמיין חבור כלים וזולתם שנקבית טורים ושודרים את הפנים, והזולתם ששירים מהענינים ששירותם קר וקר לשירות קטני לשנה כר עין שם, ובמחזור בקרב (י"ג) קבב ששירות וע

שנה ברורה - חלק ג'
יוזם ובסור ה- נקד

Sofer, Moses, 1762-1839

11

ספר

שאלות ותשובות

חתם סופר

למנצח והבא גדול מדין שמו
רבי משה כהרם רבי שמואל סופר זלה"ה
אב"ד ור"מ בק"ק פרעסבורג והסמוח

אורה חיים

הודפס לראשונה בפרעסבורג
בשנת ע"ט סופר מהיר לפ"ק (תר"ט)

ועתה בס"ד יצא לאור עולם כרוז יופי והדר
בתנה מחודשת, הערות רציניות מספר רבותינו ראשונים ואחרונים,
ובתוספת מפתחות ומדור תוספות והשלמות ועוד כמה מעלות טובות
כאשר עני הקורא תחזיק משרדם

ע"י המשתדל

ע"ה דניאל ביטון ס"ט

בעה"ק ירושלים תובב"א

שנת תשע"א לפ"ק

בסיוע מכון המאו"ר להוצאת ספרים

טע"י ישיבת "אורות התשובה" ירושלים ת"י

תשובה ס

[בנית בתים שנחרבו בשבת]

76 ארץ רעשה והתגעשה במלחמות אשר נתהוו סביבות גבולנו, פור התפוררה הארץ מוט התמוטטה על ידי יריית הצים ואבני בליסטראות אשר יורו המורים מעבר לנהר דונאיי אל תוך עירנו ק"ק פ"ב, ופגשו בבתים ונהרסו יסודי החומות והשתות כמה מאות, וגם יקוד יקד והציתו אש ונשרפו קרוב למאתים בתים ואתרי האש והרעש רוח סערה ומי גשמים שוטפים כמה פעמים דשכיחי האי שתא הכא, אשר עי"ז נפלו כשבר נבל יוצרים שארית פליטת החומות בעמדם בלי מחסה וכיסוי גג על גבתם ודין גרמא הפסד ממון לרכבות.

והאחרון הכביד אחינו בני ישראל סחופים ומדולדלים ככלי מצוא מקום מנוח דירת מנוחה אשר ייטיב להם ולנשיהם ובניהם וטפם הרה ויולדת יחדיו, ולהיות כי רבו כמו רכו עתה הבונים חרבות למו נימולים ואינם נימולים, ע"כ יקר מאוד למצוא פועלים ושארני צרכי הבנין כפי מסת המלאכה. ואם יאוחר דבר הבנין זמן מה הנה ימו הסתיו יקרבו ויאתיון וירבה ההפסד וגם יכפול צערא דגופא וטלטולא דהני גברא. גלל כן שחרו פנינו להמציא להם היתר לבנות גם בשבת קודש, כי הדבר ידוע אם יפגו הפועלים ביום ש"ק איכא למיחש שיזמסכו בדברים אל בית אחד מהערלים לבנות שמה, ואז לא יחזרו לבית ישראל ויחבטלו בנינם ח"ו.

ואופן השכירות של הפועלים הנהוג פה, יש הבונים על ידי שכירי יום ממש ומשלמים שכר פעולתם יום יום. ואמנם היהודים שכרו עם האומן שקורין מיינסטר שהוא יעמיד פועלים ושכירי יום שלו חרשי עץ ואבן, ולבסוף יעלה בחשבון כמה הוציא הוצאות וישולם לו קרנו בראש, וקוצצים לו סך ריוח לכשיברך על

המוגמר, ואין ליהודי בעל הבנין עסק עם הפועלים כלל רק עם האומן אשר קצץ עמו.

והאמנם בעו"ה הדור פרוץ כבקעה וראוי לגדר גדר ולעשות סייג לתורה להחמיר ולא להוסיף קולא. אך אני הגבר ראה עני עמי וההפסד הרב ההוא וצערא דגופא טובא, עין ראתה ותעידה. ע"כ אמרתי בכל כי האי גוונא כחא דהיתרא עדיף ואעיין קצת בשריותא דהאי מילתא. ומאשר לאדם דעת תונן אשאל ואתחנן יחונני דעה בינה והשכל ולא אכשל ח"ו ויהא רעוא דאימא מילתא דתתקבל.

הנה לכאורה היה נראה להתיר מטעם שכי' מג"א סי' רמ"ד סק"ח דאיכא למסמך אהך דיעה שבי"ד סי' קמ"א ס"ד דברבים ליכא חשדא, וה"נ כיון שהרבר נוגע לכמה מאות נפשות מישראל הו"ל כרבים דלא שייך בהא חשדא. והשתא כיון דמעיקור הדין ליכא איסורא, דהרי קצץ עם האומן, וגוי אדעתא דנפשי' עביד, דאע"ג דהפועלים הבונים הם שכירי יום של האומן, מ"מ הם אדעתא דהאומן אדונייהם עבדי ולא אדעתיה דישאל ולא נעשו שלוחו של ישראל כלל, והאומן הרי קצץ עמו ואדעתא דנפשיה עביד, וידוע שהאומן בעצמו אינו פועל בידיו שום פעולה רק מבקר לפרקים את הפועלים משרתיו ומעיין ומשגיח עליהם*.

וגדולה מזה כי בחשו' חו"י סס"י (מ"ו) [מ"ט] שני"ל לפשוט דמותר לומר לנכרי אמור לנכרי פלוני שיעשה לי מלאכתי משום דה"ל אמירה דאמירה, והגאון מה' גרשון זצ"ל דחה דבריו בסי' מ"ט מש"ס ערוך שבת (קנ, א) לא יאמר אדם לחבירו נכרי לשכור לו פועלים ע"ש. והנה עדיין אני אומר דהיינו באומר לנכרי בשבת עצמו לשכור לו פועלים משום דהאמירה בעצמה אית בה איסורא משום ממצוא תפצץ ודבר דבר,

תשובה ס

א. ראה משנה בורה ס' רמז סק"ז ובה"ל שם ד"ח או לקצור שדהו, ובש"ת אמרו ישר' ח"ב ס' קטו משו"ע הרב שם סע' ה. [וראה להלן ח"ו ס' ו']

ב. ר' בש"ת ח"ס חו"מ ס' קפח שכתור אמירה דאמירה רק באופן שאין דבר השני עושה אדעתא דישאל. ועי' ח"ו חת"ס שבת קפ, א. [ועי' צ"ח הקדש ח"ג ס' לג אות יב דבריו צ"ב עו"ש].

אבל האומר כן בחול נהי ו אסור, מ"מ אמירה דאמירה הא"ל

ובמ"ש עוד הגאון דלחוב ונעשה שלוחו שי קיי"ל הכי כמ"ש הרב סק"ט ע"ש. ועוד היו לפלוני שיעשה לי, אי"כ שלא בפניו, אבל הכא שיצוה לאדם ידוע לעט שיעמיד לו פועלים מאש ומילי לא מינסרי לשל אפילו בישראל, מכ"ש בגיטין ס"פ ה

ועוד שאין הפועלים בו עבדי אדונייהם ה' יום לאיזה בנין אשר ירצו ללכת לבנות ולנטות ש השכירי יום פועלים וט והאומן הרי קצץ עמו, ידוע ששוכר את הפועל בשבוע וכן משלמים לו וא"כ דעת הישראל שי קדש ואך רק הוא הפועל בחול ונח ביום חגו, נ לדעת עצמו עושה שין צירוף כל הני"ל היה נז איסור שבות מעיקר הד' אפילו בקבולת מפני חש הישראל את הפועלים כי שכר שבת להדי'. וא"כ וברבים היה נראו

ג. בבח"ל לה"ב ס' יזו סע' זה מוכח להפך ע"ש. [ועי' ד. ראה להלן בחלק ח"ג ס' בס"י קפח חתב דלא אמרו ה. שהביא מחלוקת הרמב"ם לומר למפור לתחוב שטר במתנה. ועי' שו"ת ריב"ש סי' ו. ראה מה שהעיר על ראד איש רופו.

ז. בדיבורים תל יעקב: ע"כ נ לברו אומר וא"כ י"ל ישפ שהולכין קצת בעקבות אביו ח. ראה מש"כ על כך בש"ו

אבל האומר כן בחול נהי דאמירה לנכרי גם בחול אסור, מ"מ אמירה דאמירה אין ראי' לאסור כולי האי.

ובו"ש עוד הגאון דלחומרא יש שליחות לנכרי ונעשה שלוחו של ישראל, הנה אגן לא קיי"ל הכי כמ"ש הרב בית שמואל סס"י ה' סקיי"ט ע"ש. ועוד היינו דוקא באומר אמור לפלוני שיעשה לי, א"כ ה"ל כממנה לו שליח שלא בפניו, אבל הכא שאינו אומר להאומן שיצוה לאדם ידוע לעשות לו מלאכה, אלא שיעמיד לו פועלים מאשר תמצא ידו, ה"ל מילי ומילי לא מימכרי לשליח ולא נעשה שלוחו אפילו בישראל, מכ"ש בגוי, עיי' מ"ש ר"ן בגיטין ס"פ התקבל ע"ש.

ועוד שאין הפועלים ברשות הישראל כלל והם עבדי אדוניהם האומן והוא משלחם בכל יום לאיזה בנין אשר ירצה ולאשר יהיה שמה רוחו ללכת לבנות ולנטות שמה יעסקו, נמצא שאין השכירי יום פועלים ושלוחו של ישראל כלל, והאומן הרי קצין עמו, ומצורף לזה עוד שהרי ידוע ששוכר את הפועל לעשות עמו ששה ימים בשבוע וכן משלמים לו שכר ששה ימים לשבוע, וא"כ דעת הישראל שינוח ביום השביעי שבת קדש ואך רק הוא הפועל לדעת עצמו מהליף קדש בחול ונח ביום חגו, נמצא מה שעובד בשבת לדעת עצמו עושה שינוח ביום א'. אשר מפני צידוף כל הנ"ל היה נראה בפשיטות שאין כאן איסור שבות מעיקר הדין, רק ממה שאסרו חז"ל אפילו בקבולת מפני חשד הרואים שיאמרו ששכר הישראל את הפועלים בעצמם להדיא ומשלם להם שכר שבת להדיא. וא"כ כיון דליכא אלא חשדא וברבים היה נראה להתיר בפשיטות.

אמנם כד מעינת הא ליחא, דא"כ תיקשי לך מתני' פ' מקום שנהגו (פסחים נג, א) בתודוס איש רומי שהנהיג את בני רומי לאכול גדי מקולס בלילי פסחים ושלחו לו אלמלא תודוס אתה גוזרני עליך נידוי משום דמתוי כקדשים בחוץ. וקשה הא ליכא אלא חשדא מפני הרואים והתם רבים הוה כל בני רומי וברבים ליכא חשדא, אע"כ לומר היכי אמרינן ברבים ליכא חשדא היינו בדבר השייך לרבים כגון ההוא דפ' כל הצלמים (ע"ז נג, ב) דההיא בי כנישתא דהוה בה אנדרטא ועיילו בה אבוה דשמואל ולוי משום דברכים ליכא חשדא, ובהכי מיירי נמי מג"א סי' רמ"ד סק"ח הנ"ל, אבל דבר שאינו משתתף לרבים אפילו אלף יחידים איכא חשדא לכל א' בפני עצמו והיינו הך גדי מקולס דבני רומי.

וא"כ בניהון שלנו שאין הבנין משתתף לרבים אלא כל אחד בונה ביתו לעצמו שפיר [הוא] למיסר משום חשדא. ודע דהך דברבים ליכא חשדא צ"ל מש"ס סוכה נ"ג ע"ב פירש"י ד"ה כאומר מודים מודים וכו' ע"ש והתם רבים הוה.

אבל הנלע"ד להתיר מטעמים אחרים, חדא, כיון דכל או רוב בני הקהילה עוסקים בדבר זה ונרשאים ונותנים בה מוזרת בלבנה לא שייך חשדא, ולא מיירי רז"ל אלא ביחיד הבונה ביתו ובני עירו אינם יודעים ענינו ואתו למיחשדי, אבל הכא שכל השכנים יודעים בענין ליכא חשדא, וכעין שכתבו גאונים ופסקו הרב המחבר והרמ"א בש"ע סס"י רמ"ג גבי מרחץ, וליתר שאת נוכל לפרסם הדבר ע"י הכרזה בבהכ"נ הקדושה ולעשות פומבי לדבר, ואע"ג דבעלמא

ג. בבה"ל להמ"כ סי' שו סע' ב תביא דברי רבינו והעירו: והוא מלתא דהתא ומתשובת הרשב"א (סי' התענה) הטובא בב"י בסעף זה טובא להיפך ע"ש. [ועיי' שו"ת מהר"ם מריזבורג סי' מד וכידוע במקומות רבים נכנסו שו"ת מהר"ם בקבצי שו"ת הרישב"א].
ד. ראה להלן בהלך ח"פ סי' קפה ובה"י סוגית ח"ס תש"ז בסוגיא דשליחות, דתה דברי הב"ש דכתב שדב"ו תמוזים. ולהלן שם בס' קפה כתב דלא אמרו הראשונים דיש שליחות לנכרי לחומרא רק ברבית וחזו לא. וראה להלן סי' פד וסי' קמו ובח"י סי' כה.
ה. שהביא מחלוקת הרמב"ם והרמב"ן בזה, ולמאורח מש"כ תחת"ס תנא בדעת הרמב"ם בהל' זב"ח פ"ד ה"י שא"י לעשות שליח לומר למופר לכתוב שמר מתנה דתה דתו משלל כמו בגב. והרמב"ן גיטין ס"ג, ב (מיכא בגור ח"פ סי' רמד) שאומר אמרו כשר כמתנה. ועיי' שו"ת ריב"ש סי' רכח וסמ"ע שם סק"י. [ועיי' תוה"ק קדושין פ"א מש"כ בבאור מחלוקת זו].
ו. ראה מה שהעיר על ראי' זו בני בשו"ת כתב סופר יורה סי' פה. וראה ח"י סוגיות להחת"ס ירושלמי הרנ"א בסוגיא דתירוס איש רומי.
ז. בנהגות ילד יעקב ע"כ מיינתו אהא דכפלו אנו לי' ועינתו לי' (במס' סוכה נ"ג ע"ב) דאילו במורים מרים מיירי רק שיהט"ן לבדו אסור וא"כ י"ל שפיר כיון שהוכיחו שאבותיהם האמינו ועברו ע"ז על כן שפיר שייך חשדא בסוג' גם ברבים שחשדו שהולכין קצת בעקבות אבותיהם ובמעשיהם שהוכיחו עכשיו ודו"ק (א"ה, עין מה בשו"ת ג"ל יעקב חז"ד סי' כ"ג ד"ה עכ"פ).
ח. ראה מש"כ על קך בשו"ת כת"ס שם.

לא סמכינן אהכרשה כמבואר ביבמות (לו, א) גבי חליצה דאיכא דידע בהא ולא שמע בהא, מ"מ הכא בלא"ה נמי הדבר מפורסם ולא נצרכה אלא להעדפה שפיר איכא למסמך, דליכא חשדא מבני העיר.

אך הרב ט"ז סי' רמ"ד סק"ג שדי ביה נרגא ודחי מהלכתא להך דס"י רמ"ג משום מה דכי רמ"א שם בשם תשו' אשכנזית דאפילו הדר בין הגוים איכא למיחש לאורחים, וא"כ ה"נ איכא חששא חשדא דאורחים. ולפע"ד דכל דברי חכמים קיימים והך דאורחים אינו סותר כלל להך דס"י רמ"ג. דהנה מג"א שם הקשה ממ"ש ת"ט רפ"ג דשביעית דלא חיישינן לחשדא דאורחים דעוברים ושבים, ותי"ב דוחק בשביעית הקילו, ותי"ז זה דוחק גדול דאדרבה נחשדו ישראל על השביעית ולא נחשדו על השבתות (גיטין נה, א). ועוד מסבא המודו טפי מעשה בגופו להוליך ובל לזבל שדותיו בשביעית מאמירה לנכרי בשבת, ועיי' עירובין ס"ח ע"א ומי לא שני לך בין שבות שע"י מעשה מאמירה לנכרי שהוא שבות שלא ע"י מעשה, כך היא גירסת בה"ג שם ע"י ר"ף ורא"ש פראד"מ (קלו, ב) בענין זה.

תו' הקשה מג"א מסי' תרע"א דלא חיישינן לחשדא דאורחים, ושם (סק"ב) תי' דבליה לא שכיחי אורחים. גם זה דוחק, דזמן נר חנוכה הוא עד שתכלה רגל מן השוק, ואז שכיחי אורחים.

אבל הנלע"ד דמקום הניחו לי, דהתם ביורושלמי הקשה תחלה מבני עירו שיהשדו אותו שמוליך ובל לשדה, ותי"ב בני עירו יודעים אם יש לו בית השלחין הצריך ויכול או לא, ועל זה אמר הדא דתימא דליכא למיחש לעוברים ושבים, ופי' שהאורחים הרואים שזה מלאו לבו להוליך ובל כפרהסיא בפני המון בני עירו ישראלים ידעו האורחים ויבינו מסתמא יודעים בני עירו שאין לו בית השלחין דאל"ה לא מלאו לבו לעשות כן

ומשו"ה לא חיישינן לאורחים". והוא הדין והוא הטעם בנר חנוכה, וכן נמי במרחץ בסי' רמ"ג כיון דשכיניו הם ישראלים ומחמם המרחץ בשבת לא יחשדוהו האורחים. משא"כ תשו' אשכנזית שבסי' רמ"ד מיירי להדיא מאדם הדר בין הגוים ולכשיבואו שם אורחים יחשדוהו לומר הואיל ודר בין הגוים ואין הישראל רואהו מלאו לבו לעשות רע לשכור פועלים נכרים, נמצא ממ"נ איסור לבנות בית בקבלנות, אי דר בין ישראלים איכא חשד שכינים ואי דר בין הגוים איכא חשד אורחים, אבל בנדון שלפנינו כבר נסתלק חשד השכינים מטעם שכתבתי לעיל, א"כ משום אורחים נמי ליכא שיבינו שאין אדם מישראל פוקר כפרהסיא בקהל ועדה מישראל לולי שעשה כהיתר עפ"י הוראות חכמים.

וה"ל לאצטרופי נמי שיטת ר"ת דס"ל דבשבת מותר בקבלנות ולא חיישינן למראית העין, וה"ה לקציעה הנ"ל. ואע"ג דכי תוס' ספ"ק דע"ז (פא, ב ד"ה אריסא) דהר"י דתה כל ראיותיו, מ"מ נראה דלא מדהיי' בגילי דחטאת, ושיעור ראיותיו כך הם, דס"ל לר"ת נהי דכלים שביד הכובס ה"ל מלאכות תלוש בביתו של גוי וליכא חשדא מ"מ נתינת הכלים לגוי בביתו של ישראל עם חשיכה ה"ל חשדא בביתו של ישראל שהרואה שנתנו לו עם חשיכה יסבור ששוכרו לכנסו בשבת ואפ"ה מותר, ש"מ דליכא חשדא בשבת. ולחוק זאת הרא"י מביא מרהי"ם, ואופן ראיותו היא כך, דהא רבה (שבה יח, א) מפרש הכרייתא משום השמעת קול, רצונו לומר שמתפרסם המלאכה בשבת ויחשדנו שומע שטוחן בשבת, ור' יוסף דמוקי ליה כבית שמאי ומשום שביחת כלים, כי שם תוס' מ"ט דר' יוסף דמוקי לה כב"ש ולא משום השמעת קול, ותי"ב דלא ס"ל כלל הך דהשמעת קול. והנה היא גופי' קשי' מ"ט לא ס"ל כלל, וע"כ מטעם הנ"ל משום שראיה שריותא דב"ה דכלים לכובס עם השמש וכלים שבבית ישראל

ס. וראה שו"ת בת"ס או"ח סי' סד. ובמגרות גל יעקב: צל"ע דא"כ אך אוסר ביהוש' לישא חורתה תגולה בין האחין כשי' ר"י כשי"ם דלן סומה מ"ג עין ח' תוס' שאין כשי"ם ויולא שם, ותי"ב התם ע"כ שידן סברא זו הודאי לא הניחוהו כ"ד לישא אתותה ובחי' ח"ס או"ח סי' רמד כתב רבינו על הגמ"א שם סק"ו ח"ל' בנב"י סי' י"ב כתב הטעם בשי"ם דהוי דרבנן, ת"ע אמירה לנכרי נמי דרבנן היא הדי' שבות שלא ע"י מעשה משא"כ בשביעית שהיא חשד שע"י מעשה עצמו, אבל האמת כי אינו הוכח דשם גם האורח יחשוב כנפשו כיון שעשה כפרהסיא מסתמא יודעים בני עירו שיש לו בית השלחין שזה מפורסם לבני העיר כמ"ש תו"ש שם, משא"כ תמא ויחשדו האורח שפיר שדרי בני עירו גוים, וק"ל עכ"ל. ת"ע דהוי להיפך ממה שכתב כאן.

י. כשי"ת בת"ס או"ח סי' מא תביא דברי הרשב"א מ"ק יא, ב דמיטע מסתיבת המשינה דאפי' רובם כפרהסיא והכל מכירין את כליו של ישראל מ"מ מותר וי"ל דגם לר"ת היה משמע כן, וכתב שאבני נחוק כפ' דברי ר"ת כיון שלא היה לו הרשב"א.

ה"ל ממש כפרהסיא, וא מ"ש לרחיים שיטחן מא יוסף דהוה ס"ל בפירוש כפירושו ע

והנה שם מבואר בתוס' דלא חיישינן להט ר' אושיא כוותיה, א"י בשבת לחשדא כמוכח וממילא דלק"מ מהירוי לאסור קבולת בשבת, מן אפילו ברחיים להשמעת נתינת כלים עם חשיכה בבית ישראל, אבל מ"מ כהירושלמי, כנ"ל בישוב כדאי להכריע אפילו ו בשגם שר"ת עצמו לא ע חזי לאצטרופי להנ"ל, וב דה

ותו' הא כי מרדכי פ"ק ד לקבוע לגבות מכס לא שרית ליה אתי למיע ט"ז סי' רמ"ד (סק"ו) דאורייתא שיכתוב אל שישכור פועלים להדיא וגביית מכס הוה מלאכ וה"ל כמחוכר ואפ"ה דאין אדם מעמיד עצנ איסורא רבא. ו

וכדברי הט"ז נ"ל נמ מי שהחשיך שוללים לא נתיר לו לך לא שרית ליה אתי לט לו טלטול משום טלג דאי הוה איסורא רבא וזוטא רק טלטול משום אולמא

ועוד הא מיתיה רשב וה"ה פ"ו ובטו שיטת ר"ת ותוס' והה הפסד ממונו התיירו לנ השוללים וחומסים, א איסורא [רבה]. ונ"ל (קנד, ב) כך, דאמר ר'

ה"ל ממש כפרהסיא, ואפ"ה לא חשש ב"ה, מכ"ש לרחיים שיטחן מאליו. נמצא מוכח מרב יוסף דהוה ס"ל בפירוש דהך דכלים לכובס כפירושו של ר"ת.

והנה שם מבואר בתוס' דר"ת פסק כר' יוסף דלא חיישנן להשמעת קול הואיל וקאי ר' אושיעא כוותיה, א"כ ממילא דלא ניהוש בשבת לחשדא כמוכח מהך דכלים לכובס, וממילא דלק"מ מהירושלמי דפסק כרשב"א לאסור קבולת בשבת, משום דס"ל כרבה דחייש אפילו ברחיים להשמעת קול ואיהו ע"כ ס"ל נתינת כלים עם חשיכה לא הוה כמלאכת תלוש בבית ישראל, אבל מ"מ אנן קו"ל כר' יוסף דלא כהירושלמי, כנ"ל בישוב שיטת ר"ת. ואף שאיני כדאי להכריע אפילו להחמיר מכ"ש להקל, ובשגם שר"ת עצמו לא עשה מעשה כדבריו, מ"מ חזי לאצטרופי להנ"ל, וכפרט בשעת הדחק כנדון דידן.

ותו הא כ' מרדכי פ"ק דשבת בשם הר"מ שהתיר לקבוע לגבות מכס בשבת משום פסידא דאי לא שרית ליה אתי למיעבד איסורא רבא. והעלה ט"ז ס"י רמ"ד (סק"ז) דלאו דוקא איסורא דאורייתא שיכתוב אלא איסורא דבא דרבנן שישכור פועלים להדיא ומשו"ה התיר בקבלנות. וגביית מכס הוה מלאכת פרהסיא כמ"ש הרב"י וה"ל כמחזיקי ואפ"ה התיר משום פסידא רבא דאין אדם מעמיד עצמו על ממונו ויעבור על איסורא רבא. וה"ה בנרון דידן.

וכדבריו הטו"ז נ"ל נמי מלשון חי' רשב"א ר"פ מי שהחשיך דכ' שהמתירא מפני שוללים לא נתיר לו לטלטל ממונו, מה תאמר אי לא שרית ליה אתי לטלטולי, מה בכך וכי נתיר לו לטלטל משום טלטול ע"ש, משמע מדבריו דאי הוה איסורא רבא דרבנן מתירים לו איסורא זוטא רק טלטול משום טלטול לא נתיר לו המאי אולמא דהאי מהאי.

ועוד הא מייתי רשב"א ור"ן ר"פ מי שהחשיך וה"ה פ"ו ובטור רס"י של"ד והרב"י שם שיטת ר"ת ותוס' והתרומות וסמ"ג דס"ל משום הפסד ממונו התירו לטלטל מוקצה להחביא מפני השוללים וחומסים, אע"ג דליכא למיחש שיעבור איסורא [רבח]. ונ"ל ראיתם מר"פ מי שהחשיך (קנה ב) כך, דאמר ר"ה היתה בהמתו טעונה כלי

זוכית שהם מוקצה כגון קרני דאומני מביא כדים וכסתות ומניח תחתיהם, ופריך הא מבטל כלי מהיכנו, ומוקי לה בשליפי זוטרי, והדר פריך מכרייתא דתניא מתיר התבלים והשקים נופלים מאליהם אעפ"י שמשחברים, ומוקי לה בכלסא, והא קמ"ל דלהפסד מועט לא חששו. והקשה הרשב"א אמאי לא מוקי ליה בשליפי רברבי ע"ש שתי' בדוחק גדול. וכן [הקשן] בתוס' מ"ג ע"ב [ד"ה כבר], ולשיטת התוס' וסייעתם הנ"ל נחת דפשיטא להש"ס דמשום הפסד ממונו התירו לטלטל מוקצה להדיא, והא דאמרין ריש פרקין דהתירו לטלטל פחות מד' אמות משום דאי לא שרית ליה אתי לאתווי ד"א משמע משום פסידא לתור לא התירו, התם היינו לטלטל ברה"ר פחות מד' אמות שזה הוא איסור תמור שהוא חצי שיעור מאיסור דאורייתא, משו"ה אי לאו דחששו שיביא ד"א להדיא לא התירו לו, משא"כ לטלטל מוקצה [הוה] פשוט להש"ס שהתירו לו. והא דהצריך ר"ה שיביא כרים וכסתות היינו משום דאפשר למיעבד קצת בהיתירא עבדי. אבל בשליפי ורברבי דא"א למיעבד בהיתירא דהרי אם יביא כרים וכסתות יבטל כלי מהיכנו, מותר לטלטל בהדיא, וטוב יותר מלאפושי בטרחא להביא כרים. ומשו"ה הוצרך לשנויי בכלסא ולהפסד מועט לא חששו ולא התירו להביא כרים וכסתות לבטל כלי מהיכנו [אפילו] לשעה קלה ע"ש ברשב"א.

וגם הר"ן ר"פ מי שהחשיך ס"ל כהתוס' בזה אלא שמחלק דהיבא דההפסד בא עליו פתאום לא התירו לו משום שאז כהול הוא ואתי למיעבד איסורא דאורייתא כמו שאמרו בהצלה מפני הדליקה, והעלה דשוללים ה"ל כהפסד פתאום ואסור להחביא מעותיו משום דלמא אתי למיעבד איסורא דאורייתא. ודע דלפ"ז מ"ש הר"ן פ' חבית דף ס"ז ע"א גבי צנור שעלו בו קשקשים ע"ש, צ"ל דס"ל דזה הוה כמו הפסד פתאום אבל בהפסד שאינו פתאום ס"ל להקל כהתוס'. ועמג"א ס"י ש"ז סק"ז מייתי הר"ן דפ' תבית ולא הרגיש בהנ"ל.

ונ"ל דגם התוס' וסייעתם ס"ל חלוקו של הר"ן לחלק בין הפסד פתאום, כי היבא דלא תיקשו עלייהו מהצלה מפני הדליקה באותה חצר עתוס' ר"פ כל כתבי, והא דהתירו להחביא ממונו

א
ג
ת
ת
ם
ל
ו
ג
ם
ד
ם
ל
ה
ת
ו
ז
מ
ד
ל
מ
ה
ו
ו
ה
ה
ת
א
ת
ת
ה
ס
ת
ל
ה
ש
את

מפני השוללים אע"ג דפחד פתאום הוא ואיכא למיחש אי שרית ליה אתי למיעבד איסורא דאורייתא, י"ל דס"ל דלהחביא מעותיו לא שייך שום איסור דאורייתא, וזה מבואר למעיין היטב בלשון התרומות הובא ביהתה יוסף רס"י של"ד.

העולה מכל זה דלהתוס' ור"ת ותרומות וסמ"ג והר"ן התירו לטלטל מוקצה משום הפסד מרובה, ומבואר נמי דלאו דוקא טלטול מוקצה אלא ה"ה כמה שבוחים הקלים ממוקצה, והך דידן לפי מה שבארנו שאין בו איסור אלא משום חשדא בעלמא ברוד דלא המיר כל כך כטלטול מוקצה, דהא גזירת נחמיה בן הכליה הוא ואפ"ה הקילו משום הפסד מרובה. ומכ"ש בנידון דידן דאפשר דאפילו הרמב"ן והרשב"א והטור החולקים ולא חשו להפסד מרובה דמונו,

מ"מ דצערא דגופא דשלימים וכן רבים המחסרי דיורא לא גרע מחולי שאין בו סכנה שאומר לנכרי להדיא ועושה מכ"ש להתיר עכ"פ איסור קל כזה, ומכ"ש דאי לא שרית ליה אפשר דאתי למיעבד איסורא רבא לשכור פועלים שכירי יום להדיא.

מכל הלין טעמי שפיר באנפאי לחוות דעתי בפני מופלגי תורה שבק"ק, ואם דעתם מסכמת להתיר אזי דרינא בהדייהו שיבא מכשורי, והי' ירחם ויברך את עמו בשלום ולא ישמע עוד בכי וזעקה בבתינו ולא שוד ושבר בגבולינו ויעלינו לציון ברנה.

הכ"ד החותם פה ק"ק פ"ב נהגי ליום עש"ק המשעה עשר באב תקס"ט לפ"ק.

משה"ק סופר מפפד"מ.

תשובה סא

[בנין חומת בית הקברות בשבת]

שלום להרב המופלא ומופלג מו"ה דוד כ"ץ נ"י אבדק"ק רעטע יע"א.

נועם מכתבו הגיעני השתא הכא והשלית ממהר מאד מפני הכנסת כלה ע"כ לא אוכל להאריך בשגם שאני חוץ למתיצתי וספרי אינם אתי עמי.

והנה שאלתו אודות בנין חומת בית הקברות שהקבלנים א"י אינם רוצים לשבות ממלאכתם ב' ימים זא"ז יום ש"ק ויום אידם שלהם, וגם בלא"ה איכא למיחש שיתבטל חלילה לגמרי כי הבנין ההוא כקוץ בעיני השרים וצריך השתדלות רב ואיכא כמה חששות הידועים, גם גוף הקרקע אינה של ישראל רק מוחכרת על זמן משרים כמשפט מדינה זו וא"כ אין המלאכה נקראת על שם ישראל ככל אלו דברי מעלתו.

תשובה, אומר אני כי פשוט הוא דבקבלנות אין כאן איסור רק מפני חשדא. ומג"א סי' רמ"ד (סק"ח) כתב שסומכוס עצמם בתיקון הרחוב בשבת אחד דעה ב"ד סי' קמ"א סעיף ד' דברבים ליכא חשדא, אלא שהעלה משום חלול השם אסרינן בנין בהכ"נ"י למה יאמרו הגוים ישראל לא

מוטרי שבתא שהרי הם אינם מניחים לעשות מלאכתם בפרהסיא ביום אידם, ובודאי אין חילוק בזה אם הבהכ"נ הוא נבנה על קרקע ישראל או על הקרקע גוי המשכיר לישראל כיון שהבנין הוא של ישראל. ולא דמי לרחוב כלל דאין שייכות לישראל כלל דשייך להשר, וגם ידוע הוא מה שמפנים האשפה ברחובות בשבת הוא מפני יום אידם שביום א' ואי הי' ידינו תקיפה היו מפנים הרחוב בערב ש"ק לכבוד השבת, נמצא פיניו הרחוב אינו נקרא עם שם ישראל. מה שאין כן בהכ"נ ומכ"ש בית הקברות שמתו ישראל קבורים שם ומצבות עומדים שם וכל רואם יכירו כי הוא מלאכת ישראל פשיטא דאיכא חילול השם טפי.

ולומרך דאולי משום כבוד המתים לא נחוש לח"ה ובפרט מילתי' כבר אמורה דשכיחי טובא שמה חטוטי שכבי ואיברים מתגוררים בפי חזירים ועל ידי בנין החומה יהיה להם למשמרת לבלתי יהיה למרמס, מ"מ נראה ראיה לאסור מפ"ק דביצה (ו, א) מת ב"ט שני יתעסקו בו ישראל הכחול שוי' רבנן. ומסיק

תשובה סא

א. ראה להלן ח"ו ס' מג שכתב דהעיקר בהר"ף והרמב"ם שגם ברבים איכא חשדא ומכ"ש בזה"ו שנתרבו מחללי שבת.

דהאינדא דאיכא חב שמא ירא שקובר למלאכתם ג"כ. א"כ נמי יכופו אותם ליכ ואפ"ה משהין המר אשתהי ואיכא חשש הגדול דליכא למיו דאיכא חילול הש

ואע"ג דכ' הרא"ש ו מסתבר כלל

שבות דרבנן אמירה ו אפילו החולקים ד דסריח מודים אפילו ה"נ דאיכא חטוטי ע להתיר, ז"א ושתי תג אמירה לנכרי שבות שבות ליכא בקבלנו משום חילול השם, ח"ה שאין הנכרים מלאכת פרהסיא,

מקפידים והם עצב אמירה לנכרי, אבל ומי יותר חל

וזאת שנית, הא קנ אפילו ע"י

בבזיון וסריח, אע"ז כבוד הבריות טלט בבה"כ (שבת פא, כהלכתה בכרמלית מכ"ש שהי' להתנו וע"כ היינו מטעם י

במיפק שתא תית וארוכים והרמת ל תפארת ישראל ידי פ"ה בקש"ת מוהר

ב. לעיל ס' נח הביא ע שיק א"ה ס' ק.

ג. צ"ב דהבאר היטב צ"י

ספר

גנזי המלך

והוא חיבור מקיף על הילכתא רבתא לשכתא
עניני שבירות וקבלנות ואמירה לעכו"ם

בנוי על סדר הסימנים שבשו"ע
מסימן רמ"ג - רנ"ב, וסוף סימן רנ"ג

פורש את השמלה ומחזור את הדברים
לאסוקי שמעתתא בעילותא, ויש בו
משום עזר רב בהצעת כל ענין בטוב
טעם ודעת, להכניס את המעיין ולסלול
נתיב בסבך הענינים והסברות השונים,
מתוך בירור והצעת שיטות רבותינו
הראשונים והאחרונים, דבר דבור על
אפניו, בליווי הארות והערות ומילתא

בטעמא

חלק ב' ט

בעזרת החונן לארם דעת
מאת

מרדכי עבי זילבער

שבט תשס"ח
מהדורה חדשה מורחבת - זכרון דוד

ל מצייץ להאחרונים דמביאין הנוסח של השטר מכירה, והערה בדברי האגרו"מ במהו שיטתו במכירה בהערמה

ענף ז'

לא הערה במש"כ בנימוקי או"ח דל"פ הרה"ק מצאנו עם הרה"ק משינאווע בנוגע לשטר מכירה דמר אמר חדא וכו'

לב דוחה דברי האומרים שהד"ח חזר בו מההיתר מכירה

הנה לכל אורך סימני השו"ע בנוגע לדיני שכירות וקבלנות, לא מדובר להדיא בהשו"ע והגו"כ בדין מכירת מלאכת ישראל לגוי ליום השבת, באופן שהגוי יעבוד כמשך כל ימות השבוע בשכירות יום וכשבת ימכור לו ישראל את הבית או המרחץ וכיוצא שיהא הוא הבעלים. אמנם בשו"ת האחרונים דנו בזה בהרחבה, ונציין בזה כמה חידושי דינים היוצאים בהאי הלכתא וזה החלי בעזה"י.

- ענף א -

דשיטת החת"ס בהנהו' לשו"ע דלא התירו ע"י מכירה כ"א בבהמה בתלוש בהפסד מרובה ודיעבד אבל לא לכתחלה ובשדה במחובר

א כתב החת"ס סופר (בהגהותיו לשו"ע סי' רמ"ג פ"ה) וז"ל: ומכ"ש דאסור ע"י מכירה של הערמה בע"ש וחוזר ולוקח ממנו אחר השבת, דלא התירו אלא בבהמה ובתלוש ובהפסד מרובה ודיעבד, אבל לכתחלה ובשדה במחובר לא, עכ"ל. (ול"ן לעין השו"ת חת"ס או"ח סי' נ"ז וסי' ק"ג).

ולכאורה ה"י נראה דמשו"ה כתב לדבר פשוט דלא התירו כי אם בהנך אופנים משום דסו"ס יש במכירת הערמה החשש דמראית העין, והיינו דאף

דהמכירה מוציאה מידי האיסור מדינא, דלא גרע מאילו השכירו לגוי או עבד בקבלנות או אריסות, דאמרינן כי קא עביד אדעתא דנפשיה עביד וליכא תו בית מיחוש מעיקרא דדינא, מ"מ מהחשש של מרה"ע עדיין לא יצא, וע"ז ביאר החת"ס דכל מה דמצינו דמועלת מכירה וכיוצא בה שלא יהיה חשש של מרה"ע, זהו דווקא בתלוש ובהפסד מרובה וכו', אבל במחובר שהוא דבר של פרהסיא בזה אינו מועיל מה דהוי הפסד מרובה, וגם אפילו בתלוש לא מצינו שיתירו ע"י מכירה לכתחלה כי אם בדיעבד, וכמפורש בסי' רמ"ו לענין מכירת בהמה [וע"ש בכיה"ל סוף הס' (פ"ה ד"ה ק)].

והנה זה פשוט דבלא מכירה אין להתיר, דבעינן שיהא מותר מעיקר הדין,

קכט. וכן מצאתי בדברים אלו ממש בספר "מגילת ספר" (סי' ל"א את ג). אמנם כפי דיבורא בעזה"ת להלן בהמשך ענף ד' אינו מוכרח כלל, ואדרבה מתוך התשובות הח"ס כמעט מפורש דלא כהבנה זו, ועו"ש בדברינו באורך.

ושכל הנידון לא יהיה אלא משום מרה"ע, הא לאו הכי ודאי שהוא אסור. ודבר זה מוכרח מתוך דברי המהר"ם שבמרדכי (שנ"ט ס"י רמ"ו) [מוכאים בב"י (ס"י רמ"ד), ובט"ז (פס"ק ו')] דהיינו טעמא דהוצרכו שיהא דווקא באופן קבלנות, הא בשכיר יום אף במקום הפסד גדול א"א להתיר ודו"ק.

מכאור שלא תקשה עליו ממה שהתירו למכור המכס בהפסד מרובה

בו ואין להקשות דהן אמת דמשום מרה"ע יש לחוש וע"י מכירה לא נפקע החשש שיחשדו אותו, אמנם למה אינו דומה להא דאיתא בסוף ס"י רמ"ד לענין מכס שבהפסד מרובה התירו, דכתב שם המחבר (רמ"ד ס"ו) וז"ל: יהודי הקונה מכס ומשכיר לו גוי לקבל מכס בשבת מותר אם הוא בקבולת וכו', והמג"א (סק"ו) ועוד אחרונים ביארו דההיתר הוא משום דבהפסד גדול התירו דבר שאינו אסור כי אם מצד מראית העין [דקבלנות בשבת מותרת מעיקר הדין ואינה אסורה כי אם משום שיבאו לחשדו לשכיר יום]. ואין לדחות דמהתם אין ראיה להך דהכא, דהתם ג"כ מידי דתלוש הוא, ודווקא בכגון זה שמעינן דבמקום פסידא התירו, זה אינו

דהלא מכס דבר של פרהסיא הוא וכמחובר ממש דמיא יעוין ב"י סוף סי' רמ"ד, אמנם למה דמובא שם בהמג"א דבמכס התירו משום דנחשב כשבות דשבות במקום מצוה דהוי כמציל מידם, כלומר שלא ישתקע הממון ביד עכו"ם כדאמרינן פ"ק דע"ז, ודאי דאין להקשות משם להך דהכא ודו"ק. L

7 מהט"ז מוכח דבמקום הפסד מרובה מותר אפי' בקרקע ע"י מכירה שמא יבא לאיסור יותר חמור, והחת"ם ע"כ סובר בהא בהמג"א

גו אמנם הט"ז (ס"י רמ"ד ס"ק ו') כתב וז"ל: וקשה לי למה לא התירו בסי' רמ"ג במרחץ להשכיר לעכו"ם משום פסידא כמו כאן במכס ובהכאת מטבע שלא יבא לידי איסור חמור שיהיה העכו"ם שכירו. ונראה דלא התירו כן אלא בהפסד גדול כההיא דמכס ומטבע שהם על הרוב עסק גדול, והתירו לגמרי אף אם לפעמים הוא עסק קטן, משא"כ בההיא דמרחץ וכיוצא שאין ההפסד גדול כ"כ, ומעיקרא כי עשה המרחץ ידע כי לא יעסוק בו בשבת אפי' ע"י עכו"ם, על כן אין בזה חשש שמא יעשה איסור חמור עכ"ל.

ק"א. מהרד"ו מבואר דבעינן עוד תנאי כדי להתיר במקום הפסד מרובה, והוא באופן שאם לא נחיר הפסד מרובה זה יש לחוש שיבא לידי איסור יותר חמור, אעפ"י שאינו איסור דאורייתא, ואכתי לכאורה מוכח כמו שכתבנו בפנים, דלהט"ז הו"ל להתיר במכירה [או שטר מכירה] כיון דיש לחוש שיבא לידי איסור חמור לעשות בשבת בשכירות יום וכיוצא, ואף במקום שאין לחוש לכך מ"מ יש לחוש שיעסוק בעצמו עם הגוי, וע"י בזה באריכות לקמן (אות כ"ז).

ק"א. הא דהוצרך הט"ז לבי' ענינים אלו, א' שבמרחץ אין ההפסד כ"כ, ב' מעיקרא כי עשה המרחץ ידע וכו', נראה דהיכא דבמרחץ איכא למיחש להפסד גדול, הוצרך לאידך טעם. ושיעור הדברים הוא, דמקודם ביאר החילוק באופן כללי, ושוב ביאר שאף באופן דאינו כסתם מרחץ והוי הפסד גדול, ובזה אין לומר כמש"כ הט"ז לגבי מכס דנידון עפ"י הרוב גם אם לפעמים אין בו הפסד גדול, והי' מקום

ומבואר דעלד שכיר דמחוברים הם] אלא שהתם אינו היה הפסד מרובה הט"ז, ולפי"ז עדי ע"י שטר מכירה גדול, וכגון בציור סי' (ס"ו) וז"ל: במלחמות אשר נו ופגשו בבתיים והשתות כמה מא אש ונשרפו קרוב האש והרעש ר שוטפים כמה פע הכא אשר ע"ז שארית פליטת הד וכיסוי גג על גבב לרבבות וכו', בגלי להם היתר לבנו הדבר ידוע אם ינ איכא למיחש שי אחד מהערלים לנ לבית ישראל ויתו וכל כי האי גוונא לחוש שיבא ד כמבואר שם בהח והתם בהחת"ס ו שכרו העכו"ם לב כי אם מצו

לומר להיפך גבי מר הב' פשוט דאם היה דאורייתא ככתיבה וכ טעם הב' ודו"ק. וע

ומבואר דעלה ע"ד דהט"ז לדמות שכירות תנור ומרחץ [אף דמחוכרים הם] להדין דמכס, ולא תירץ אלא שהתם אינו הפסד מרובה, אבל אם היה הפסד מרובה שפיר היה מותר לשיטת הט"ז, ולפי"ז עדיין קשה למה אין מתירין ע"י שטר מכירה אף במחובר במקום הפסד גדול, וכגון בציוור שהביא החת"ס (פ"ו ל"ו ס"י ס') וז"ל: ארץ רעשה ותתגעשה במלחמות אשר נתהוו סביבות גבולנו וכו' ופגשו בבתים ונהרסו יסודי החומות והשתות כמה מאות וגם יקוד יקד והציתו אש ונשרפו קרוב למאתיים בתים, ואחרי האש והרעש רוח סערה ומי גשמים שוטפים כמה פעמים דשכיחי האי שתא הכא אשר עי"ז נפלו כשבר נפל יוצרים שארית פליטת החומות בעמדם בלי מחסה וכיסוי גג על גבם ודין גרמא הפסד ממון לרבבות וכו', בגלל כן שחרו פנינו להמציא להם היתר לבנות גם בשבת קודש כי הדבר ידוע אם יפגרו הפועלים כיום ש"ק איכא למיחש שיומשכו כדברים אל בית אחד מהערלים לבנות שמה ואז לא יחזרו לבית ישראל ויתבטלו בנינם ה"ו, עכ"ל, וכל כי האי גוונא שיש הפסד גדול [ויש לחוש שיבא הישראל לאיסור חמור כמבואר שם בהחת"ס ע"ש] הו"ל להתיר, והתם בהחת"ס המדובר הוא שהיהודים שכרו העכו"ם לבנות בקבלנות דתו ליכא כי אם מצד מרה"ע יעוי"ש.

ולולי דמסתפינא הייתי אומר שדברי החת"ס בהגהותיו הם אמורים רק לשיטת המג"א הנ"ל, דלהט"ז כל שהוא הפסד מרובה מותר [ובתנאי שאם לא נתיר להם יבואו לידי איסור חמור, וכמפורש בהט"ז באורך].

→ **דסתירת דברי החת"ס** מתשובו' להגהות' בשו"ע, ויישוב דבתשובו' לא כתב בשיטת הט"ז רק בסניף להתיר

דן **אלא** שכשמעיינים בדברי החת"ס בתשובה הנ"ל, מבואר דאחד מצדדי ההיתר שסמך עליו למעשה - הוא הך התירא דסי' רמ"ד (פ"ו) גבי מכס.

אמנם לפי זה תתעורר סתירה בדברי מרן החת"ס, דמהגהותיו לשו"ע מפורש יוצא שבמחובר אין להתיר אפילו במקום פסידא, ואילו בתשובותיו מפורש דנקט דכל הדומה למחובר מותר במקום פסידא, וסמך על זה לסניף להקל בנידון שאלתו הנ"ל, וצ"ע דנמצא דבהגהותיו נראה דנקט כהמג"א בהא, ובתשובה נקט להדיא כהט"ז דכל שהוא במקום פסידא רבה מותר.

והנראה ליישב דבריו, דמכל מה שהאריך בזה התשובה מוכח דלא רצה להתיר בשופי [ובכלל, להלכה בנידון זה של שכירות וקבלנות מדברי האחרונים, ובתוכם החת"ס עצמו בכמה מקומות,

לומר להיפך גבי מרחץ דנידון עפ"י הרוב וגם אם לפעמים יש הפסד גדול אסור, הו"א דלולי הטעם הב' פשוט דאם היה חשש שיבא לידי איסור גדול היינו מתירין, ובפרט דלפעמים מוכים בזה איסורי דאורייתא ככתובה וכיוצא, ולא היינו אוסרים עפ"י סברא זו דנידון אחר רוב פעמים, ולכן הוצרך הט"ז לטעם הב' ודו"ק. וע"ע בערוגת הבשם (פ"י נ"ב) דמבאר דברי הט"ז באופן אחר.

מבואר דלא רצו להתיר בשופי כי אם בצירוף כמה סניפים להקל, ומטעמא שכתב החת"ס בתחילת התשובה: והאמנם בעוה"ר הדוד פרוץ כבקעה וראוי לגדור גדה ולעשות סייג לתורה להחמיר ולא להוסיף קולא וכו' וע"ע בתשובותיו (או"ח סי' נ"ט) ועודן וכל מה שהביא מדברי הט"ז במכס אינו אלא לסניף להיתר במקום הפסד מרובה, אבל נראה דלא היה סומך רק על שיטת הט"ז להתיר, ומובן לפי"ז הא דבשטר מכירה אף אם מעיקר הדין אין עוד חשש, וכל הנידון אינו אלא משום מרה"ע כנ"ל, לא התיר עפ"י שיטת הט"ז, דאטו מפני שאנו מדמין נעשה מעשה, כך נראה בשיטתו ז"ל.

75 מדברי המג"א משמע דאפשר ללמוד ממכס להתיר בשאר מקרים של הפ"מ

אם יש חשש שיבא לאיסור דא' כשלא נתיר לו
 הו' אמנם אחר העיון בדברי המג"א נראה מבואר דהיה לנו ללמוד מהך דמכס לשאר ציורים של הפסד מרובה, והוא דמתחילה הביא שם דברי הב"י דבמכס התירו במקום פסידא, דאי לא שרי ליה אתי לידי איסורא דאורייתא שיבא לקבל המכס בעצמו ויכתוב, ומהאי טעמא שרינן אע"ג דהוי פרהסיא, ואח"ז כתב דגם בלא זה דיבא לידי איסורא דאורייתא יש להתיר במכס דהו"ל כשבות דשבות במקום מצוה, דמציל מידו נחשב מצוה [כמו שביאר כן כוונתו בשו"ע הרב (סי' ט"ז)]. ומבואר דבמקום דיש חשש שיבא לידי איסור דאורייתא אין ההיתר משום דהוי במקום מצוה, דבלא"ה מותר מטעם זה עצמו שמא יבא לידי איסור תורה, והתירו

ק"כ. ובבינותי בתשובות חת"ס, מצאתי שם בתשובה (ני"ט) דג"כ מבואר דלא נקט כהט"ז בהא, דשם המדובר אודות בית בשול שטר [בריו"א הו"ז] ופועל נכרי מושכר לו לשנה והרב השואל טרח למצוא צדדי קולא לבשל גם ביום הש"ק כדי להצילו מידי הפסד גדול מאד אם תשבת מלאכתו ביום השבת וכו' והחת"ס כתב דיותר נראה שיקצוץ עמו, על כך וכך בישולים יתן לו כך וכך, ולא יקפיד כלל עמו על זריזות המלאכה וכו' באופן שקרוב לודאי שיהא זה מותר מדינא ורק משום מראית העין אסור כו'. וממשיך החת"ס בזה הלשון: וחזרתי על כל צדדי קולא להצילו מחשד זה ולא מצאתי דבר ברור להתיר, דלדמותו למכס ומטבע שבמרדכי (שבת ט"ו ומ"ד) דמייתי [ב"י] ססי' רמ"ד כבר כתב מהרש"ל בתשובה (סי' ק) אפילו עשיית מלח לא דמי להתיר מטעם היתר מכס ומטבע דהתם הפסד גדול ועוד הוי כמציל מידם וכו', מ"מ אינו אומר בו לא איסור כיון דמידי דרבנן הוא ורק משום חששא ואולי הפסד גדול ורב יותר ממכס ומטבע ואין לדמות הענינים ע"כ, הרי שנקט דלא מדמין הענינים בשופי - ודלא כמבואר בהט"ז, ובע"כ דבתשובה סי' לא נקט כהט"ז אלא כסניף להיתורא, ולא להתיר משום דברי הט"ז גרידא - ועיין.

האמת הוא דביסוד אין כאן פלוגתא, דאף דמבואר מהט"ז דדימה שאר ענינים למכס להתירם במקום פסידא מרובה, מ"מ כ"ז הוא משום דהוה סבירא ליה דהם בדומה ממש להפסד מרובה דמכס אבל החת"ס מושי"ה לא התיר בשופי משום דאין אתנו יודע עד מה נקרא בשם עסק של הפסד מרובה, וחוקי כמה דמבואר להדיא להלכה למעשה בשו"ע אין לדמות ולגמור משם, אבל לו יצויר דיודעין להדיא דהעסק הוא הפסד מרובה ממש כזו של מכס - אף להחת"ס הוי מתירין.

האיסור הקל כן נראה
 באופן דלפי מבואר
 לידי איסור ה מטעם זה לבד החת"ס כנ"ל להתיר שטר כשיש לחוש ע בהצויר דהפסד חת"ס סי' ט"ו הישראל עצמו בשעת הבניין [אם לא נתיר ל דן החת"ס עצו בשכיר יום].
 דמהחת"ס עצו הענינים זל"ז ו גם לשיטת ה הפסד מרובה

להט"ז יש לה מהשש שיב ה
 ו' אמנם לשי ע"י

ק"כ. ביתר ביאח וזה באמת מוכח עוד שבות הוא א אם שבות אחד ונחשב כדבר מצ מצוה, ובע"כ דלי להתיר ומה דזהו

האיסור הקל כדי שלא יבא לעבור החמור, כן נראה בעומק כוונת דבריו^ל.

באופן דלפי"ז הדרנא בי, וגם מהמג"א מבואר דבמקום שיש לחוש שיבא לידי איסור תורה שרינן במקום פסידא מטעם זה לבד, וא"כ גם מדבריו קשה על החת"ס כנ"ל בתחילת דברינו, והו"ל להתיר שטר מכירה במקום הפסד גדול כשיש לחוש שיבא לידי איסור תורה, כגון בהציור דהפסד מרובה שדן עליו בתשובות חת"ס סי' ס' הנ"ל, דיש לחוש שיבא הישראל עצמו להתעסק עם הגוי בשבת בשעת הבניי' ויבא לידי כתיבה וכדומה [אם לא נתיר לו בקבלנות בהשאלה שעליה דן החת"ס עצמו, או ע"י שטר מכירה אף בשכיר יום]. אמנם למה שהוכחנו דמהחת"ס עצמו נראה שלא רצה לדמות הענינים זל"ז בשופי כי אם כסניף להתיר, גם לשיטת המג"א י"ל כן. ועכ"פ אין הכרח להקשות ממה דהתיר במכס במקום הפסד מרובה שלא יבא לידי איסורא דאורייתא.

להט"ז יש להתיר בהפ"ס ע"י שטר מכירה מהשש שיבא לאיסור חמור וכיבוד העולה טבל הנ"ל

ו**אמנם** לשיטת הט"ז יש צד גדול להתיר ע"י שטר מכירה בכה"ג דיש

הפסד גדול [ויש לחוש שיבא לידי איסור יותר גדול כמו בציור דהחת"ס בהתשובה הנ"ל], דהרי חזינן שהתיר גם שאר דברים במקום הפסד ואף במחובר, והרי זה דומה לשאר הדברים דאמרינן בהו דמשום שאין איסור מעיקרא דדינא וכל מה דיש לחוש אינו אלא משום מרה"ע, מותר, ה"ג בענין מכירה, עד כמה דמפקיע האיסור מדינא, תו לא חיישינן להמרה"ע במקום הפסד מרובה.

היוצא מכל זה, הבמכס כשאין חשש שיבא לידי איסור תורה כאנו למחלוקת של הב"י נגד המג"א והט"ז, דלהב"י אסור ולהמג"א ולהט"ז מותר. ואם אינו כמציל מידם והיינו שאר דברים שיש בהו הפסד מרובה חוץ ממכס, נחלקו בזה הט"ז והמג"א והחת"ס, ולהט"ז גם בזה מותר, ולהמג"א והחת"ס אסור. אמנם להחת"ס במקום שיש עוד סניפים להתירא אפשר להקל. ומה שאכתי יש לדון בדברי המג"א הוא בדבר שיש לחוש שיבא לידי איסורא דאורייתא ואינו כמכס, אם מותר לדעתו ולא חיישינן למרה"ע, כגון היכא שמותר מעיקר הדין דנעשה ע"י קבלנות או מכירה וכדומה, או דאינו דומה וכמפורש בהחת"ס דלא רצה להתיר בשופי כנ"ל. L

ק"ג. ביתר ביאור: מהמג"א מבואר דלמאי דחיישינן שיבא לידי איסור תורה א"צ להטעם דמציל מידם, וזה באמת מוכח גם מהא דקיימ"ל בס"י ש"ז (ס"ה) דאין מתירין שבות גרידא במקום מצוה, ורק בצרוף עוד שבות הוא דמתירין, וא"כ למאי דחיישינן שיבא לכתוב בעצמו כשיקבל המכס, נמצא דאין כאן כי אם שבות אחד של אמירה לעכו"ם [שהיא קביעת מלאכתו בשבת] ואף לאחר דאמרינן דמציל מידם ונחשב כדבר מצוה לא היה מועיל במקום שבות אחד, דקיימ"ל התם דבעינן הוקא שבות דשבות במקום מצוה, ובע"כ דלמאי דמבואר בתחילת דברי המג"א דחיישינן שיבא לעשות איסורא רבה, זהו גופא הטעם להתיר ומה דזהו כדבר מצוה אינו מעלה ומוריד, אלא זהו גופא דחיישינן שיבא לידי איסור דאורייתא